



Kaj bomo videli marca
v kinematografih Mojca in Šiška

Kdo je Peter in kdo je njegov zmaj?

Najprej dve, tri o letošnjem — tokrat že enajstem! — beograjskem FESTU, v čigar novinarski babilon se je vključil tudi vaš poročevalec, sicer pa nadvse skromen častilec dobre in izvirne filmske kulinarike. Naj povem: FEST je bil (tudi letos, kajpada!) hudo neorganizirana parada dobrih, srednjih in slabih filmov, pri katerih razvrstitvi je obveljalo staro in preizkušeno načelo, da je za filmskega kritika slab film tisti film, ki ga množice najraje gledajo in da je dober film pač tisti film, ki ga taiste množice sploh ne razumejo in zato tudi ne gledajo. Redki pa so filmi, kjer se obe ocenjevalski reki zlivata: letos je bil to poljski film slavnega Andrzeja Wajde **DIRIGENT**, ki ga bomo videli na letošnjem **MINIFESTU** v kinu Bežigrad konec februarja in v začetku marca. Zanima vas, zakaj ne v Šiški? Kino **ŠIŠKA** je **Minifest** postavil na noge, rekli bi, da ga je »spravil h kruhu« — zdaj naj **Minifest** pomaga drugim, novim dvoranam.

Otroški kino **MOJCA** si kaj kmalu obeta presenečenje za vse svoje male obiskovalce: na spored prihaja ameriški otroški film iz slavne »filmske kuhinje« priljubljenega Walta Disneya — ameriški barvni film **PETER IN NJEGOVO ZMAJ** režiserja Dona Chaffeya, v katerem med drugim nastopata tudi igralca Shelley Winters in bivši otroški zvezdnik Mickey Rooney. Peter nima staršev, ima pa dobrega prijatelja, zmaja Elliota, ki mu pomaga pobegniti nasilnim »dobrotnikom«, ki so ga kupili. Tudi v ribiški vasi, kamor se z zmajem zatečeta, imata same težave: ljudje pač ne verjamejo v zgodbo o zmaju, ki pa ima še to veliko prednost, da lahko postane neviden, kadar se mu zahoče. In tako teče ta naša »zmajevska« zgodbica do konca: vesela je in polna neponovljivih pustolovščin. Film boste gledali, dragi otroci, kot se reče, »brez diha« do konca.

Pa še nekaj za ljubitelje filmov v kinu **ŠIŠKA**: kmalu bo na sporedu tako imenovani »film-katastrofa« — ameriški spektakel **LETALIŠČE 80' CONCORDE**, torej že tretje nadaljevanje filmov o letalskih nesrečah. Vlogo glavnega pilota igra tokrat Alain Delon, pomaga pa mu kot stewardesa erotična Sylvia Kristel. Pa prijetno zabavo!



Pogovor z Antonom Peternelom

Plamen v bakli

Pogovor z Antonom Peternelom pomeni spoznati navidezno zakotnost predvojnega življenja ljudi Poljanske doline. Pomeni tudi jasno začutiti zmedo, strah, obup in kmalu trdno upornost življenja škočjeloških hribov v najodločnejših časih posameznika in celotnega slovenskega ljudstva. Bakli upora je svoj plamenček prispeval tudi sogovornik.

• Anton je pokukal v mrzli svet 13. januarja 1915 v Delnicah nad Škofjo Loko. Sedmerica otrok na srednji kmetiji je morala kaj kmalu okusiti trdoto življenja. Delati so začeli navadno okoli osmega leta, tako tudi Anton. Fantič rahlega zdravja se je v svojem petnajstem letu ozrl po poklicu kleparja in kotlarja. Kriza 1930. leta je želje razblinila v nič. Tudi z delom spremljevalca na tovarnjaku ni bilo nič, 1934 pa se je javil na podoficirski tečaj šole jugoslovanskega vojnega letalstva v Petrovaradinu.



• »Prijavilo se je 754 kandidatov, sprejeli so jih le 52. Tako sem se po odsluženju vojaškega roka zaposlil v gostilni na Javorjah. Lastnica je posedovala še trgovino, mlekarno in izdelovala pravi malinovec. Razvažal sem maslo in sladkobo v Ljubljano in na Gorenjsko, stregel v gostilni.«

• Mladi hlapčič je hkrati veliko prebiral vsakovrstno časopisje, se včlanil v Sokol, ognjevit agitiral na volitvah, lovil gade, strigel vaščane in skoraj vsak razgovor obrnil na politiko. Kmalu je veljal za mladega, a vplivnega vaškega aktivista, naprednjaka, prevratnika.

• Vojna. 6. april 1941. Bunker nad Hotavljami. Italijani tolčejo po najbolj izpostavljeni utrdbi. Dvojica mrtvih. V burno razpravo o gnolbi Jugoslavije in maščevanju se uporno priklasi tudi Anton Peternel:

• »Boril se bom za Jugoslavijo, ne za režim!«

• Kmalu se dvajseterica prostovoljcev po zamrzlih tleh tiho plazi skozi minska in žična polja proti italijanskim položajem. V prvih bunkerjih lahko otipajo še topla ležišča. Lahov pa nikjer. Zajete listine dokazujejo, kako je akcija skupine jurišnikov povzročila umik celotne italijanske divizije... Zatem razsulo, skrivanje orožja, prihod Nemcev, v gozdovih prvi partizani, povezovanje z OF, akcije, okupatorjev teror in Antonov odhod v partizane 22. decembra 1941:

• »Zvezo z OF sem dobil že julija 1941. Nemci so tačas pripravljali prve izselitve, nekaj so tudi vohali. Konec julija so napadli Sovjetsko zvezo in naše upanje se je razplamtelo v požar. Pokalo je vsepovsod, ljudje so tudi govorili o bataljonih na Jelovici in Mežakliji. Pripravljali so se na vstajo in izgon Nemcev.«

Pot pa je bila še dolga in muke polna. Vstaja v škočjeloških hribovih in Poljanski dolini pa je vendarle zavrla načrtovano nemško izseljevanje slovenskih družin. Najhuje je bilo Antonu Peternelu-Igorju med blegoško ofenzivo. 150 borcev je obkolila 8.000-glava množica sovražnikov 5 ali 6 obročev. Krvave noge, zlezanje po strmi steni:

• »Nekaj se nas je izmuznilo tam, kjer sovržnik še v sanjah ni pričakoval. Vendar nikdar prej in nikoli poslej ni bilo tako težko. Ni le pokalo, vrelo je kot v kotlu.« Antonov brat pa si je sam sprožil bombo pod telesom, ni hotel, da ga Nemci živega zajamejo. Julija 1942 je Anton sprejet v partijo. Poslej opravlja številne dolžnosti na Gorenjskem, ki segajo od sekretarja okrožnega komiteja Škofja Loka do člana Pokrajinskega komiteja za Gorenjsko. Mesec in pol je celo namestnik komisarja 31. divizije. Bil je tudi udeleženec Kočevskega zboru. Svobodo je dočakal na Gorenjskem:

• »9. maja 1945 smo vkorakali v Kranj. Meni je še danes, kot da bi plavali v sreči. Vse-povsod zastave, srečni, navdušeni ljudje.«

• Z Ivanom Novakom-Očkom smo šli prevzemati oblast na magistrat. Tam nas je čakala delegacija v frakih, okinčana s cilindri in mestnimi ključi na blazinici.«

• Očka je preblisnil z dolgim pogledom polizane uradnike. Takrat še ni vedel, da so številni med njimi veliko sodelovali. Nagovoril jih je:

• »Ne živite s časom. Nam oblasti ne morete predajati, oblast OF že obstaja. Ljudje jo priznavajo.«

• Obnova, nove delovne naloge Antona Peternela-Igorja. Kmečkega sina je partija določila na mariborsko področje. Urejal naj bi kmečke probleme, izvajal agrarno reformo. 1952 se je Anton zvezal s kmetijstvom popolnoma, pristal je na Glavni zadrugi zvezi Slovenije. 1972 odide v zasluženi pokoj.

• Pot je torej Antona Peternela-Igorja vodila vsepovsod. Zastavlja se vprašanje, ali je bila to hkrati srečna pot. Ste srečen človek, Anton?

• »Hm...« se je Anton Peternel zazrl v preteklost. Nenadoma je dvignil roke in razprl močne dlani: »Kolikor je bilo težko v življenju, še kar. Preveč sem se pogosto grizel, vedno pa sem bil nepopoljšljiv optimist.«

• Anton Peternel-Igor piše tudi knjigo. Zapis o Poljanski dolini in njenih ljudeh. Da bi mladi videli, v kakšnih težkih pogojih so se uprli ljudje okupatorju. Pokazati voljo, junastvo:

• »Mladi seveda zdaj živijo bolje kot nekdaj mi. Kritično gledajo današnje napake in prav je tako. Izkoreniniti želijo napake. Vendar pa sem prepričan, da bi prav mladina bila ponovno glavna sila, prežeta s socialističnim duhom.«

• Svoja najtanjša občutja bo Anton Peternel-Igor prav zanesljivo izpovedal v knjigi. Ta zapis je komaj obvestilo, obris nečesa, kar se je dogajalo v bogatem življenju Antona Peternela...

Bogomir Šefić
Foto: Jaka Bregar

